

Нагірний Дмитро

здобувач, кафедра міжнародного туризму та готельного бізнесу,

Ткач Микола

аспірант, кафедра менеджменту, публічного управління та персоналу,

Західноукраїнський національний університет

УПРАВЛІННЯ НИЗЬКОВУГЛЕЦЕВИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

Україні потрібні високі темпи зростання ВВП для подолання бідності та зuboжіння населення, але при цьому має формуватися нова модель розвитку – «зелене» відродження, «зелене» зростання, «зелений» розвиток, що ґрунтується на інвестуванні у відновлювані джерела енергії, екологічно безпечне виробництво, «зелені» технології. Тому необхідно визначити стратегічні напрями переходу економіки України на траєкторію низьковуглецевого зростання на засадах сталого розвитку відповідно до національних пріоритетів та механізми управління низьковуглецевим розвитком аграрних підприємств, з'ясувати основних причин високої вуглецеємності економіки України, обґрунтувати шляхи розв'язання цієї проблеми. Враховуючи вищесказане тема дослідження є надзвичайно актуальною.

Відповідно до глобальних Цілей сталого розвитку на період до 2030 року [1], проголошених на саміті ООН у 2015 році та яких має дотримуватися Україна [2], перехід економіки країни на траєкторію низьковуглецевого зростання є одним зі стратегічних завдань державної політики України. Заходи з декарбонізації енергетики України передбачено низкою програмних документів:

1. Енергетичною стратегією України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [3] (далі – ЕСУ-2035);
2. Стратегією низьковуглецевого розвитку України до 2050 року [4, 5].

Проаналізувавши структуру світових викидів парникових газів за галузями виробництва, можна зробити висновок, що майже три чверті викидів є наслідком споживання енергії та майже п'ята частина – від сільського господарства, а решта 8,4 % – від промисловості та відходів.

Основним джерелом утворення парникових газів у галузі рослинництва є дихання як ґрунту, так і рослин, спалювання рослинних решток, застосування мінеральних добрив тощо. Промислове тваринництво викидає 39% усього метану та 65% діоксиду азоту. Метан утворюється під час травлення у тварин та через велику кількість гною, який накопичується на фермах.

Для досягнення чистого нульового рівня викидів потрібний системний підхід та інновації в енергетичній сфері та у сільському господарстві.

Зменшення використання викопних енергоносіїв, яке стало обов'язковим до виконання на сучасному етапі і в перспективі, стає можливим тільки за умови нарощування обсягів використання поновлюваної енергетики: вітроенергетики, гідроенергетики, сонячної енергетики, геотермальної енергетики та біоенергетики, яка на сьогодні є найбільш доступною для вітчизняного агропромислового виробництва.

Сільське господарство має величезний потенціал щодо поглинання CO₂ з атмосфери шляхом збільшення вмісту вуглецю у ґрунтах сільськогосподарських угідь. Можливість секвестрації вуглецю у сільськогосподарських ґрунтах відіграє важливу роль у протидії зміні клімату, пов'язаній з виникненням «парникового ефекту» через підвищення концентрації CO₂, CH₄, N₂O та NH₃ у атмосфері. Для регулювання та

зниження емісії парникових газів необхідним є збільшення обсягів повернення органічної маси у ґрунти та уповільнення процесів її розкладення [6].

Відповідно до цього, ключовим завданням сталого розвитку сільського господарства на засадах кліматичної нейтральності є впровадження низьковуглецевих технологій у рослинництві. Зокрема, враховуючи обмеженість доступу до природних викопних енергетичних ресурсів, а також негативний їхній вплив на навколишнє середовище і необхідність декарбонізації енергетики [7-8] перспективним напрямом є виробництво енергетичних культур (павлонія, енергетична верба, міскантус, енергетична тополя та ін.). Перевагою виробництва таких рослин є те, що вони є як поглиначами вуглекислого газу, продуцентами кисню, так і сировиною для виробництва «зеленої» енергії, біопалива, органічних добрив та ін. [9]. Таким чином, перехід до низьковуглецевого сільського господарства розглядається як складова сталого розвитку, що передбачає інтеграцію кліматичної складової в управління аграрним природокористуванням. У цьому контексті, використання агробіоресурсу (зокрема, виробництво та переробка енергетичних культур) є способом переходу до кліматичної нейтральності як сільського господарства, так і енергетики за рахунок переробки енергетичних культур на біопаливо.

Список використаних джерел

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030. Електронний ресурс/ Представництво ООН в Україні : офіційний сайт. URL : <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
2. Цілі сталого розвитку: Україна. Електронний ресурс / Представництво ООН в Україні : офіційний сайт. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”. Електронний ресурс. Законодавство України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250250456>
4. Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року. К., 2018. 79 с. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/zminaklimatu/pom-yakshennya-zminy-klimatu/strategiyanyzkovugletseвого-rozvytku-ukrayiny-do-2050-roku/>
5. Ukraine 2050. Low emission development strategy. *Електронний ресурс: офіційний сайт UNFCCC. URL: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/Ukraine_LEDS_en.pdf
6. Звіт про міжнародні добровільні та обов’язкові вуглецеві ринки з особливим акцентом на механізми, які застосовуються у випадку низьковуглецевого сільського господарства та потенційні можливості для українських розробників. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-11/FINAL%20REPORT%20UNDP%20LH%20CARBON%20FARMING%20UKR.pdf>
7. Борисяк О. Розбудова кліматичної політики на енергетичному ринку: передумови, виклики і переваги. Економічний аналіз. 2022. Том 32, № 2. С. 22-32.
8. Борисяк О.В. Перехід до кліматично-нейтральних інновацій підприємств на енергетичному ринку. Інфраструктура ринку. 2022. № 67. С. 92-97.